

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese tóta Marti sër'a,
-- dar prenumeratiunile se primescu
in tóte dílele.

Prentu pentru Ostrungoi'a: pre anu
8 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fl. pre unu tri-
luniu 2 fl. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fl. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fl.
pre unu triluniu 2 fl. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu costa 15 cr.

Tóte síodienele síbanii de prenu-
meratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Telekí-ana, nrulu 27.

Inserțiunile seprimescu cu 7 cr. de
linia, sí 30 cr. tacse timbrale.

In sesiunea de scaldá.

IV.

(Acam en teesta sí in prosa numai.)

Critica a-supr'a medicinii sí a doctoriloru de medicina.

O scimu pré bine, cà poporulu nostru celu de
rundu se feresce de medicina sí de doctorii de me-
dicina, ca sí draculu de tamaia.

Ce-a sà-i fia caus'a?

Strainii, cei pururi'a voitori de bine ai nostri, sí
acést'a impregiurare o esplotéza intru a ne batu-
jocóri, dícendu sí publicandu pr'in díariile loru, cà
romanii de prosti, neculti sí mojíci ce sunt se ferescu
de doctori sí de doctoriele loru medicinali!

Ei bine, frati pe cruce, voi asiè diceti; vi place
sà diceti asiè totu mereu despre noi?

Dér' en sà vedemu: ferescu-se romanii de dof-
torii: d'in prostia, ori dupa mintea loru naturale
d'in unu propriu impulsu, d'in o pornire tainica a
sufletulu loru óre?

Éca ce dicu capacitatile cele mai mari ai me-
diciloru d'in acestu seculu despre medicina sí doc-
torii de medicina:

Drulu de *Wendekind*: Valórea medicinii in pu-
cine cuvinte este, cà popórele civilisate mai multu
suferu dela medici, decâtu de morburu.

Profesorulu Dru *Rapp*: Intrég'a sciéntia medici-
nale nu este altu ce-va, de càtu o simpla amagire
scientifica.

Drulu *Scharf*: Apotecele (spicieriele) pentru
statele seduse sí încelate de ele nu sunt magazinele
vietiei sí ale sanetatiei, ci d'in contra: ale mortii sí
ale morburiloru.

Drulu *Rasch*: Noi (medicii) nu numai cà amu
mmultitu morburile, déra chiaru le-amu facutu
mortifere.

Drulu *Kiefer*: In adevveru pr'in ajutoriulu me-
diculu mai multi ómeni peru, decâtu se mantue.

Drulu *Hahnemann*: Sute sí mii d'in junii de
sperantia ai statulu pe fia-care anu moru in flórea
vietiei loru de usucare sí de oftica. Doctori! voi
aveti sà respundeti pentru mórtea loru.

Drulu *Richter*: Léculu scrietoriulu cuotidianu
de recepte a-dese provóca unu altu morbu, care
a-poi perfectonéza starea, — ori ne tienendu contu
de simptómele periculu precum sí de insemnatarea
sí valórea loru, strica sí impedece reinsanetosiarea;
sí de cumva totusi puterea curale va invinge nu
numai morbulu, déra chiaru sí operatiunile cele per-
nicióse a le mediculu: acestu discipulu de alu lui
Aesculapu siguru va crede, cà *s'a facutu reinsane-
tosiarea in urmarea recepteloru sele*; sí mediculu in
ast'a credintia désiérta a sa, va face intocmai ca
laiculu, care post hoc-ulu ilu tiene de propter hoc,
sí sí-continua viéti'a in amagire sí prost'ia. —
*Neci o sciéntia pe lume nu este atótu de plina de su-
perstitiuni, amagiri sí fantasmagóri désiérte, precum
e chiaru medicin'a.*

Drulu *Krúger-Hansen*: Neci resbóiele cele mai mari
n'au adusu atótu sacrificiu lui Orcus, càtu a adusu
acea credintia desiérta, cà necuratiuni'a rinzei sí a
canalcloru de matie are sà se scóta pr'in lécuri
purgatórie de susu in diosu de ar poté
mormintii sà-o spuna, càti se ingramadescu a-colo,
pre cari prost'ia mediciloru numai i-au rapitu dela
placerele lumei, stau buna, cà la multi medici nu li
s'ar mai deschide usi'a in veci. Omulu ar stá sà
créda, cà cu inmultirea mediciloru, *cari se sí im-
multiescu ca buretii*, se face stavila in calea morbu-
riloru periculóse; nu este asiè; ci d'in contra chiaru,
cu numerulu mediciloru cresce mortalitatea in sa-sí,
cà-ci pe a-colo, spre esemflu in cetatile cele mari,

unde su cei mai multi medici, e multu mai mare proporti'a casurilor de mórte, de câtu pe la sate.

Drulu *Girtaver*: In intunereculu egipticu alu nesciintiei, in care butica medicii, nu esiste neci o singura radia de lumina, dupa care ei s'ar potè orientá. Masinari'a de lecuire a medicinei nu e altu ce-va, decâtu conglomerarea (adunarea) tutoru aceluor pasi regretabili, cari medicii i-au facutu in trecutu. Sunt, ce e dreptu, intre acei'a, si câte-va notiuni adeverate; dér' cine sí-a luá tempu a scóte, a alege pucínulu prava de auru d'in colosal'a gramada de gonoiu, ceea ce medicii de 2000 ani totu mereu au coadunatu-o?!

Drulu *Frank*: Statulu o-data pentru totu de-a-un'a ar trebui să iee o decisiune, ca séu să gonésca in esiliu pre medicii si sciinti'a lor, séu să nascócésca o institutiune, dupa care viéti'a omului ar fi mai sigura, decum este ea astadi.

Drulu *Hoffmann*: *Celu-ce sí-îmbesce sanetatea, ferésca-se de medici* (scrietori de recepte) *si de lécurile lor.*

Drulu *Boerhave*: De vomu pune in comparati'a acelu pucínu bine, ce ni-au facutu câtu va adeverati discipuli de ai lui Aesculapu, cu acea grandiósa miseria, ce ni-a causatu nenumerabil'a multime a celor'a-l-alti medici, nesmintitu ni-ar vení in gandu să dicemu, că siguru multu mai bine erá, déca nu se facea neci unu medicu pe lume.

Drulu *Hofeland*: D'in 10 morbosii, cari tienu, că se ar fi vindecatu de lécuri, abiè vomu aflá unulu, care in adeveru s'ar fi reinsanetosiatu de ele.

Drulu *Hering*: Mai multi ómeni sunt, cari au moritu de chininu, decâtu de friguri. Si doctorulu *Stamm* a doveditu efectulu dubiu si stricatiósu alu chininului in aplicarea lui la frigurile cele galbine.

Drulu *Palin*: Preparatele antimonice mai multi ómeni au ucisu, decâtu resboiulu celu de 30. ani.

Profesorulu Dru *Bock*: Calea càtra sanetate nu duce pr'im apoteca (spicieria). — Cugeta, că trupulu teu astu-feliu este construitu dela natura, că e in stare cele mai multe morburii a le vindecá insu-si cu propriiele sele ajtuórie; sí crede-mi, că cei mai multi morbosii, de sí au luatu lécuri, in contr'a sucursului mediciloru s'au tamaduitu. Mediculu pe facie numai a-colo face ajutoriu, unde natur'a maresce reulu; mediculu, pre lunga prescrierea conduitei trebuintióse a morbosului, *actiunea miraculósá a naturei o inlesnesce numai.*

Drulu *Klenke*: Cu câtu mai tare se latiesce sciinti'a naturale, cu atátu mai simpla va fi medicin'a sí totu-de-o-data va disparè acea órba credintia, care atribuc lécuriloru unu efectu óre-care miraculosu, sí inca vomu invetiá a-poi *a cumósce puterea vitale, dreptu mediculu nostru celu adeveratu*, la care nu-i va mai fi stapanu mediculu de profesiune, precum se credea pone acusi'a, ci servitóriulu ei va avè să fia.

Profesorulu Dru *Tall*: Lécurile nu facu efectu, efectulu sta in insu-si trupulu celu viu, care, pr'in vomare, curatíre, asudare si udu, tinde dupa putintia a se scapá de ele, si betii medici acést'a lupta a trupului in contr'a lécuriloru in credinti'a loru desiérta, o au atribuitu efectului lécuriloru.

Drulu *Schmith*: Tóte acele medicine (lécuri), cari penitréza in organismulu omului, inveninéza

sangele, intocmai ca veninurile, cari causéza feliu de feliu de morburii, digitalis, si mai multe mi de ómeni au dusu dejá in mormentulu recc.

Profesorulu Dru *Gillmann*: O singura picatura d'in „laudanum“ póte să strice viéti'a unui baiétu; patru fire d'in „calomel“ ucide pre unu omu de virsta; éra o moderata operatiune cu argintu viu este indentica cu liniscit'a taiere a gutului omului.

Profesorulu Dru *Parker*: Durcile, de cari sifiliticii se plangu, nu provinu d'in veninulu sifilisului, ci d'in argintulu celu viu ce s'a intrebuintiatu.

Profesorulu Dru *Carr*: Argintulu celu viu nu influentiéza pentru o di numai, ci *pentru tóte tempurile*, — se fura in óse si dupa mai multi ani chiaru casionéza dureri; a-dese l'am aflatu in ósele morbosiloru la cari a fostu aplicatu.

Profesorulu Dru *John*: Tóte lécurile de medicina sunt veninu.

Profesorulu Dru *Dean*: Argintulu celu viu pururi'a ca veninu si-are efectulu a-supr'a organismului omului.

Drulu *Bailie*: Neci unu picu de incredere nu am in càta medecina este in tóta.

Drulu *Forbes*: Unii maladi s'au reinsanetosiatu cu ajutoriulu medecineloru, altii fore ele, éra cei mai multii apriatu in contr'a loru.

Profesorulu Dru *Clark*: Medicii in increderea că facu bine, multu reu au facutu la lume; pre multi i-au dusu la morminti, cari, lasati pe natura, s'ar fi vindecatu. Ori-ce medecina este veninu, *si astu-feliu fi-a care portíone d'in ea slabesce puterea de viétia a morbosului.*

Profesorulu Dru *Gregori*: Domnii mei! d'in o suta afirmatiuni de ale medecinei, nóa-dieci-si-nóa sunt mintiuni de medecina, si tóta sciinti'a medecinale este o nebunia curata.

Drulu *Johnson*: O potu marturi in publicu pe temeulu esperiintieloru mele scientifiche si ale urmariiloru practice, că casurile de morburii si de mórte multu mai pacine ar fi pe rotogolulu pamentu, de cum-va nu ar fi existatu inca neci unu feliu de medicu, chirurgu, ajutoriulu la nasceri, chemicu, apotecariu si de medecina.

Drulu *Good*: Sciinti'a medecinei este unu chaote barbaru, si efectulu medecineloru este dubiu in gradulu superlativu, ma afirmámu chiaru in modu categoricu, că ele mai multe vieti au sterpitu, decâtu batáile, cium'a si fómatea impreuna luate.

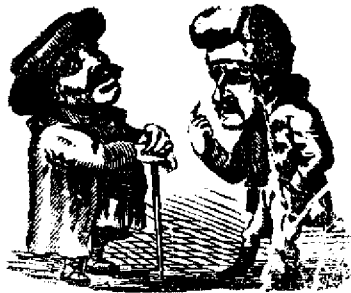
Profesorulu Dru *Davis*: Efectele naturali ale medecineloru sunt pré pucínu cunoscuthe, ceea ce caracteriséza ignoranti'a nóstra cea acoperita numai.

Seraca omenime!

De altminte vedeti voi, calumniatori de profesiune, că romanulu nostru, chiaru si celu mai simplu tóte cele lunate mai susu de cei mai emininti si invetiati barbati ai seculului, le-a presentitu dupa mintea lui cea sanetósá, ce o are dela fire, ca nu ori-care altu poporu.

Este elu de vina déra, că medecin'a de sí devoltata ea de 2000. ani, nu ajunge inca câtu o cépa degerata? Este elu de vina óre, că in asíe doftorii urgisite tocmai de barbati de specialitate, nu póte avè neci o incredere? Si prostu se póte numí, candu elu de regula se lasa pe natura si pe ajutoriulu puterei de viétia?

— Rspundeti, bèrfitori!

T. Ei, scii ce-e nou?

M. Sciu, cã si satu-marenii. adeca cei de la Bai'a-mare si-au aflatu unu cand'latu natiunalu si cã. . . .

T. Si mai nou.

M. Sã te audu.

T. D'a-poi acea, cã japamlu Tus'a vre sã introduca politia de statu, adeca persecutori de gendari, d'er' numai in varmegii romanesci.

M. O! siuchiature, d'a-poi nu pricepi tu, cã pentru ce vre Tus'a sã ajunga pr'in acea.

T. Ce?

M. Ca nu cum-va sã se faca sã vre-unu vamanu „betyár,” cã a-poi atunci pace de renumele loru.

T. Apropos de baiamareni! Ce ai vrutu sã mi spuni de pe a-colo.

M. Cã si a-colo a cadiutu candidatulu natiunalu.

T. Cum se pôte?

M. D'a-poi asiè, cã si pe a-colo a lucratu electrulu de susu, si a-poi si pe a-colo s'au aflatu catiandrii, lingãi si flamandi, cari se lapedara de sangele loru, pentru unu osu, si a-poi chiaru d'intr'acei'a, cari se ingrasiara d'in cogi romanesci.

T. Si cine-su acei coconi?

M. Las' cã li-s'a publicã cinstitele nume in Magazinulu lui Gur'a Satului, de locu ce s'a tramite.

T. A-poi alb'a-iulienii inea o patira.

M. Cum?

T. D'a-poi n'ai cetitu, cã ei sermanii nu-si potu face contracte, testamente si alte scrisori legale.

M. Sã fia honvedu, deca te pricepu.

T. O! ce scurtu esci si tu la pricepere, da n'ai auditu, cã ei au si n'au notariu publicu.

M. Fiindu-cã?

T. Fiindu-cã denumitulu notariu publicu nu pôte depune juramentulu.

M. Pentru-cã?

T. Pentru-cã e trasu sub cercetare criminala.

M. Ei! si numai ast'a e pedec'a?

T. Da ce ti-mai trebuie alt'a?

M. Neliberalule! d'a-poi cã ast'a-e nemie'a tóta.

T. Cum asiè?

M. D'a-poi asiè, cã adi tôte sunt cu poaintia, adeca tôte se potu, ce vreu domnii, pr'in urmare si acea, ca cei trasi sub cercetare criminala sã se póta denumi de notari publici. — cã-ci astu feliu este constitutiunea „liberala,” nu e vin'a domniloru.

T. Audi, audi.

M. Ce?

T. Diarele magiare svatuiescu pre magiarii, cari petrecu pe la scaldile de la confinie, adeca pela Mehadi'a Valcele, Buziasiu s. c. l. ca mergendu pe acolo sã se in-armadie toti cu bote si sbiciuri, pentru de a bate pe óspetii romanii d'in Romani'a.

M. Si pentru ce óre?

T. Pentru cã romanii nu au placere si neci nu vreu sã jõe ciardasiu, pentru cã romanii nu se pórta cocf-siesce, ca si ei, si in fine dreptu dovéda de cultur'a magiara si dreptu recunoscintia pentru galbinii cei multi adusi d'in Romain'a si prapaditi pe aici.

TRENÓ'A SI FLÉNC'A

T. Da tu, sorata, unde mam'a cióreloru ai ambulatu de candu nu te-am mai vediutu?

F. De parte, fórte de parte!

T. Sã te audu.

F. In tier'a talianului de langa marea rosia, chiaru de a-supra imperatiei lui. . . .

T. Da nu-mi hodorosí atâte, ei spune-mi pe scurtu.

F. Am fostu la scaldile Mariei.

T. A! . . . Cu barbatulu, firesce?

F. D'a-poi Dieu! . . .

T. Cu cine déra?

F. Cu Ioni Leben.

T. Cum se pôte? cã-ei diarele domnesei spunu, cã Osenda i-a fostu óspele.

F. Ei, vedi cã bagséma nu sciu, cã S. S. si cu mine are contractu.

Talmesiu-balmesiu.

(§) Unu mosínegu se insorà, luandu-si de socia o juna. Dupa ospetiu conveni cu elu unu amicu alu seu d'in altu satu.

— Déra, ce audu? te-ai insoratu de nou?

— Insoratu, Dieu, eu.

— Ei bine dér', mosiule, cum ai potutu luá de socia o „fêta mare!”

— Asiè bine, cã totu am cercatu un'a mai mica inse n'am potutu aflá! — respunde mosiulu, fore sã se confunde neci picu. —

Caracteristic'a feteloru.

Pone-su nemaritate: Dupa ce s'au maritatu:

Mamalg'a li e 'n gura,
Si foculu in petióre!

Foculu li e'n gura,
Si mamalg'a in petióre!

Anecdote.

— Căleşe de Dumitraele. —

Unu satenu si-a trasu unu dinte la unu barbi-eriu d'in orasiu. Dupa finirea actului intrebà saténulu, cã câtu are sa platéseã?

„40 de cruceri“ — respunsa barbierulu

„40 de cruceri?“ — repeti saténulu, cui i-se parea a plati pré multe — d'a-poi cã abiè te-ai atinsu de elu, si de locu l'ai si scosu, pe candu tiganulu d'in satu, de deminétia pana la prandiu n'a hatitu pana ce mi-a scosu unu dinte, si totusi nu i-am platitu mai multu decâtu 2 grositie (4 cr.)

„Ti recomand, domnişóra, sã te mariti“ — dişe unu medicu necesatoritu unei domnişóre betrane.

Domnişó'r'a folosindu-se de ocaşíunea ce-i se imbiã, se recomandã medicului.

„Me rogu de iertare — dişe mediculu — eu nu-mai prescriu medicin'a, inse eu singuru m-a folosescu.“

Unu servitoriu voindu a gratulá pre stepanulu seu in di'a de anulu nou, ia poftitu, ca in anulu nou sã traésca mai multu, decâtu in celu trecut.

„Dieu domnule — dişe cine-va cui-va — Dta inca nu esci omulu celu mai frumosu in lume.“

„Nu-e mirare, frate, — respunsa acest'a — am fostu eu ca copilu fórte frumosu, inse atunci m'au inchimbatu.

— Vai cã tulbure-e vinulu acest'a — dişe unu óspe cãtra prunculu birtasiului, care-i serviã.

— Dieu cam tulbure — dişe prunculu scusendu-se — pentru-cã tat'a adl n'a implutu vasulu d'in fontana, ci numai d'in Muresiu.

Unu jidanu esindu d'in sinagoga incepù a plange. Unu altu jidanu intelnindu-lu ilu intrebà, cã pentru ce plange? Celu d'aintaiu respunse, cã rabinulu a predi-catu, cã: „Cenusia ai fostu, si cenusia vei fi.“

— Prostule — dişe mangaitoriulu — deca ai fostu cenusia si vei fiérasí cenusia atunci nu ai perdutu nemicu; dér' deca ar fi dísu, cã ai fostu auru, ori argintu, si de acuma vei fi cenusia, atunci ai perde 100 de percente. —

„Invétia omenia — dişe furiosu unu nadragariu cãtra unu tieranu — cã deca domni'a ta vrei sã vorbescu cu mine, atunci domni'a ta tuci; — cã deca domni'a ta cugeti, cã esci acela ce sum eu, atunci esci unu magariu mare!“

Unu birtasiu intrebà de unu óspe alu seu, care bea apa:

— Pentru-ce bei apa, domnule?

— Pentru cã-su siguru, cã in ast'a nu este vinu.

Minisianulu avendu tréba la Aradu, pe drumu s'a totu truditu cu cremenea-i rea si cu éscã-i uda, ca sã scapere focu in pipa, dér' nu ia succesu.

Abiè pe candu se apropiã de vamari'a de la Aradu, a prinsu éscã o schintea si a inceputu a arde.

Pe candu amblã sã-o bage in pipa, i strigã unu panduru:

— Mãi, aici nu e ertatu a fumã!

Magazinulu lui „Cur'a-Satului.“

Taber'a ungréscã d'in romani de pe la alegeri de deputati diétali d'in Unguri'a si Transilvani'a.

Acestu quotlibet compusu parte d'in voluntari, parte d'in cei prinsu cu funea, se spublica spre scire si acomodare. Iasa véda lumea, cine sunt acei'a, cari cu votulu loru au trantitu parti'a natiunale la petiórele fratiloru nostri magiari.

Spre acestu scopu, si ca acestu cupletu sã fia completu, rogãmu pre conducatorii d'in cele-l-alte districte, ca sã ni comunice listele loru de votare, deosebindu pre romani, pentru a-i cunósce.

I. In districtulu Aradului.

A. cerculu alegatoriu alu *Chisíneu ui*, representatu pone a-ci in 5. ani de deputatulu nationale opositionale *Mircea B. Stanescu*, avocatulu in Aradu si redactorele de la acestu organu.

Candidati: alu partitulu nationale opositionale, *Mircea B. Stanescu*, si alu partitulu liberale guvernamentale ungréscu, Baronulu *Bel'a de Bánhidi*, proprietariu mare d'in acela-si cercu electoralu si locuitoriu in Aradu.

Voturile romaniloru pentru Baronulu *Bel'a de Bánhidi*, si in contr'a candidatulu nationale au fostu urmatóriele:

f.) D'in comun'a Cinteiu.

(Urmare.)

17.) Mihaiu Germanu, economu.	33.) Mitru Besiu, economu.	51.) George Siuteu, economu.
18.) Stefanu Iluna, „	34.) Mihaiu Neteu, „	52.) Costanu Iluna „
19.) Mihaiu Besiu, „	35.) Ioanu Macianu, „	53.) Irimie Siuteu, „
20.) Iacobu Bolchisiu, „	36.) Gavriila Dudasu, „	54.) Ioanu Blaga, jun, „
21.) Tom'a Besiu, „	37.) Mihaiu Vulturulu, „	55.) Nicolae Jivanu, „
22.) Iosifu Micula, „	38.) Flori'a Besiu, „	56.) Pavelu Sierbanu, „
23.) Petru Puscasiu, „	39.) Basiliu Bembe, „	57.) Iuonu Morariu, „
24.) Nicolae Aga, „	40.) Petru Ratiu, „	58.) Craciunu Botosianu, „
25.) Pavelu Savoiiu, „	41.) Basiliu Samosianu, „	59.) Martinu Iluna, „
26.) Luc'a Puscasiu, „	42.) Antoniu Botosianu, „	60.) Onutiulu Iluna, „
27.) Gavrilu Motiu, „	43.) Petru Ratiu jun, „	61.) Iuonu Jivanu „
28.) Nicolae Dudasu, „	44.) Gavriila Rotariu, „	62.) Iuonu Jure'a, „
29.) Mihaiu Siuteu, „	45.) Stefanu Besiu, „	63.) Simionu Jivanu, „
30.) Georgiu Ratiu, „	46.) Ioanu Ratiu micu, „	64.) Alesiu Bont'a, „
31.) George Besiu, „	47.) „ Marcoiu, „	65.) Iacobu Eftimie, notariulu comu- nalu *). (Se va urmã.)
32.) „ Samosianu, „	48.) „ Bãrzu, sen, „	
	49.) „ Pop'a, „	
	50.) „ Pand'a „	

*) Fumósa tarma si-a acuratu!

Recl.